

Sygn. akt III AUa 185/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 6 czerwca 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSA Barbara Białecka SSO del. Beata Górską
Protokolant:	St. sekr. sąd. Elżbieta Kamińska

po rozpoznaniu w dniu 6 czerwca 2013 r. w Szczecinie

sprawy E. Ł.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę emerytury

na skutek skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 26.04.2012r. w sprawie III AUa 88/12 oraz poprzedzającym go prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 24.11.2011r. w sprawie IV U 1151/11

oddala skargę.

Sygn. akt III AUa 185/13

UZASADNIENIE

E. Ł. 14 grudnia 2012 r. złożyła do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych skargę o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie z 24 listopada 2011 r., sygn. akt IV U 1151/11 na podstawie art. 401¹ k.p.c. w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r. (K 2/12). Na tej podstawie domagała się zmiany wskazanego wyroku i uchylenia decyzji ZUS z 12 października 2011 r. oraz wypłaty należnych jej świadczeń od 1 października 2011 r. wraz z odsetkami oraz wniosła o zwrot kosztów procesu.

Organ rentowy wniósł o oddalenie skargi, w części dotyczącej podjęcia wypłaty emerytury za okres od 1 października 2011 r. do 21 listopada 2012 r., w pozostałym zakresie pozostawiając rozstrzygnięcie o żądaniach skargi do uznaniu sądu.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie ustalił, że decyzją z 12 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na podstawie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał

ubezpieczonej E. Ł. wypłatę emerytury z uwagi na kontynuację zatrudnienia. Ubezpieczona wniosła o uchylenie decyzji i przywrócenie prawa do pobierania świadczenia emerytalnego, które jest jej konstytucyjnie chronionym prawem nabytym. Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych skarżonym wyrokiem z 24 listopada 2011 r. oddalił odwołanie ubezpieczonej (sygn. akt IV U 1151/11). Sąd I instancji ustalił wówczas, że E. Ł. ma od dnia 1 października 2008 r. ustalone prawo do emerytury i od 1 stycznia 1999 r. do dnia wydania zaskarżonej decyzji (i nadal) kontynuuje zatrudnienie. W tych niespornych okolicznościach na podstawie przepisu art.103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tj. Dz.U. nr 153 poz. 1227 ze zm.) i art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. nr 257 poz.1726) uznał, że decyzja jest prawidłowa i nie narusza zasady ochrony praw nabytych ubezpieczonej. Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 26 kwietnia 2012 r. (sygn. akt III AUa 88/12) oddalił apelację ubezpieczonej od wskazanego wyroku sądu okręgowego, dzieląc ustalenia i ocenę prawną dokonane przez sąd okręgowy.

Sąd Apelacyjny rozważył skargę o wznowienie postępowania zakończoną prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 24 kwietnia 2012 r. w sprawie III AUa 88//12, wydanym w wyniku rozpoznania apelacji od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie z dnia 24 listopada 2011 r. (IV U 1151/11) i uznał, że jest proceduralnie dopuszczalna, jednak jej merytoryczne rozpoznanie nie doprowadziło do uwzględnienia zawartych w niej żądań.

Zgodnie z art. 401¹ k.p.c. można żądać wznowienia postępowania w wypadku, gdy Trybunał Konstytucyjny orzekł o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie. Podstawą wznowienia oznaczoną w skardze z 14 grudnia 2012r. jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, który uznał za niezgodny z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. nr 257 poz. 1726 oraz z 2011 r. nr 291 poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. nr 153 poz. 1227, z 2010 r. nr 40 poz. 224, nr 134 poz. 903, nr 205 poz. 1365, nr 238 poz. 1578 i nr 257, poz. 1726, z 2011 r. nr 75 poz. 398, nr 149 poz. 887, nr 168 poz. 1001, nr 187 poz. 1112 i nr 205 poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Wyrok wszedł w życie z dniem jego opublikowania w Dzienniku Ustaw, tj. 22 listopada 2012 r. (Dz. U. z 2012 r. nr 1285). Z analizy akt sprawy o sygnaturze IV U 1151/11 (III AUa 88/12) wynika, że zarówno sąd okręgowy, jak i sąd apelacyjny za podstawę orzeczeń wydanych w sprawie skarżącej przyjmował art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. W tych okolicznościach sąd uznał, że skarżąca oparła skargę na ustawowej podstawie oraz że skarga o wznowienie postępowania została wniesiona w terminie 3 miesięcy od dnia wejścia w życie orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego (art. 407 § 2 k.p.c.).

Treść analizowanego orzeczenia Trybunału Konstytucyjnego została potwierdzona w jego pisemnym uzasadnieniu dotyczącym skutków wyroku, gdzie wyraźnie i jednoznacznie stwierdzono: obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r, a więc po uchyleniu art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a przed wejściem w życie art. 103a tej ustawy, dodanego powołaną wcześniej ustawą z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz o zmianie niektórych innych ustaw. Zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Trybunał nie objął analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

W uzasadnieniu wyroku Trybunału akcentowano, że ustawą z dnia 21 stycznia 2000 r. o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy emerytalnej z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. nr 9 poz. 118)

ustawodawca dodał do art. 103 ustawy emerytalnej ust. 2a, wprowadzając obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. Od 1 lipca 2000 r. (data wejścia w życie art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z FUS) nierozwiązanie stosunku pracy powodowało, że prawo do świadczenia mogło zostać ustalone, ale nie mogło zostać zrealizowane (zostało zawieszony). Art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej został uchylony mocą art. 37 pkt 5 lit. b ustawy z dnia 21 listopada 2008 r. o emeryturach kapitałowych (Dz. U. nr 228 poz. 1507). Od 8 stycznia 2009 r. treścią ryzyka emerytalnego ponownie było osiągnięcie odpowiedniego wieku i stażu ubezpieczeniowego. Ten stan prawny obowiązywał do 31 grudnia 2010 r. Od dnia 1 stycznia 2011 r. obowiązuje art. 103a, dodany do ustawy emerytalnej na podstawie art. 6 pkt 2 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r., znoszący możliwość pobierania emerytury bez rozwiązywania umowy o pracę z dotychczasowym pracodawcą, na rzecz którego była wykonywana praca bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury, ustalonym w decyzji organu rentowego. Uwzględniając powyższe, Trybunał stwierdził, że rozwiązanie przyjęte przez ustawodawcę w art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. spowodowało, że osoby, które już skutecznie nabyły i zrealizowały prawo do emerytury w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. musiały, na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w związku z art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS, poddać się nowej, mniej korzystnej dla nich treści ryzyka emerytalnego. Innymi słowy, ubezpieczeni, którzy prawo do emerytury uzyskali po spełnieniu jedynie warunku osiągnięcia wieku (oraz odpowiedniego stażu ubezpieczeniowego), musieli ponownie zrealizować swoje prawo do emerytury według nowej treści ryzyka, czyli spełnić także warunek rozwiązania stosunku pracy, aby emeryturę nadal pobierać od 1 października 2011 r. Akcentowano przy tym, że decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Znając warunki, jakie będzie musiał spełnić, aby zrealizować nabyte prawo – w tym wypadku rozwiązanie stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą – ma on szansę się do nich przygotować. Osoby, które przeszły na emeryturę w latach 2009-2010 bez konieczności rozwiązywania stosunków pracy, w związku z decyzją ustawodawcy o objęciu ich tym obowiązkiem, nie miały takiej możliwości. Określając skutki wyroku Trybunał wyjaśnił, że z chwilą ogłoszenia sentencji wyroku w Dzienniku Ustaw utraci moc art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. w zakresie, w jakim przewiduje stosowanie art. 103a ustawy emerytalnej do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznacza to, że obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. Natomiast przepis ten pozostaje nadal w obrocie prawnym i znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury w momencie jego wejścia w życie i później, tj. od 1 stycznia 2011 r.

Sąd apelacyjny stwierdził, że w rozpoznawanej sprawie wyrok Trybunału Konstytucyjnego nie miał wpływu na treść objętych skargą rozstrzygnięć. Skarżąca wprawdzie nabyła prawo do emerytury od października 2008 r., a więc przed dniem 1 stycznia 2011 r., jednak prawo to nabyła w okresie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, co wyklucza ją z kręgu osób, które nabyły prawo do emerytury bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W dacie powstania jej prawa musiała liczyć się z tym, że nierozwiązanie stosunku pracy, skutkować będzie zawieszeniem wypłaty emerytury, dlatego wprowadzone aktualnie rozwiązanie nie stanowi dla niej okoliczności nowej, na którą nie miała szans się przygotować. Powyższego nie zmienia ustalenie, że wypłata emerytury została podjęta w związku z uchyceniem przepisu art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej i na wniosek ubezpieczonej od stycznia 2009 r. Decyzja o przejściu na emeryturę jest podejmowana przez ubezpieczonego raz na całe życie. Prawo to ubezpieczony nabywa jeden raz i w przypadku ubezpieczonej nastąpiło to w dacie obowiązywania art. 103 ust. 2a ustawy emerytalnej. Skarżąca nabyła zatem prawo do emerytury w okresie, kiedy istniała konieczność rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą w celu realizacji prawa do emerytury przez jej wypłatę. Z tej przyczyny nie mieści się w katalogu osób, których dotyczy wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, to jest w kręgu osób, „które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy”.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny uznał, że niekonstytucyjność przepisów stwierdzona wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r, sygn. akt K 2/12 nie ma wpływu na treść wyroków objętych skargą, co spowodowało jej oddalenie na podstawie art. 412 § 2 k.p.c.